

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ЗА НАСТАВНО-
НАУЧНАТА ОБЛАСТ ФИНАНСИИ И БАНКАРСТВО НА ФАКУЛТЕТ ЗА
ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ
„ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП**

Со Одлука бр. 2012-174/10 од 5.6.2019 година донесена на 202. седница на Наставно-научниот совет на Факултет за туризам и бизнис логистика, одржана на 5.6.2019 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на *наставник* во сите звања за наставно-научната област *финансии и банкарство* на Факултет за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ на 28.5.2019 година и во предвидениот рок се пријави Зоран Темелков, доц. д-р.

Врз основа на приложената документација од кандидатот, чест ни е на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Зоран Темелков е роден на 9.12.1982 година во Скопје, Р. Македонија. Средно образование завршува во Скопје. Високо образование, Економски факултет завршува во Солун (2001-2004) година на Универзитетот „Шефилд“, со просечна оценка 9,43. По завршувањето на додипломските студии успешно завршува постдипломски студии од областа на банкарство и финансии на Универзитетот „Шефилд“ со просечна оценка 9,33. Со завршена магистерска теза со наслов „*Промените во супервизијата во банкарската индустрија под влијанието на Базел 1 и Базел 2 спогодбата*“ се здобива со звање магистер на економски науки од областа на банкарство и финансии. Поле на интерес му се: банкарство, финансии, сметководство, фискален систем, монетарна економија, финансиски инвестиционен менаџмент, внатрешна трговија и логистика и други економски и бизнис предмети. Во септември 2009 година кандидатот се запишува на докторски студии на Економскиот институт при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје со пријавена и одобрена тема за изработка на докторска дисертација со наслов „*Системи за оданочување на депозити и нивното влијание врз нивото на депозитната база во банкарскиот сектор*“. На 12.5.2014 година кандидатот успешно ја брани својата докторска дисертација и се стекнува со звање доктор на економски науки. Кандидатот д-р Зоран Темелков има богато работно искуство кое започнува на позицијата соработник во Секторот за извршување и надоместоци во Телеком АД Македонија. Со завршување на работниот ангажман во Телеком АД, кандидатот започнува со работа во Уни банка АД – Скопје, за подоцна да го прошири своето искуство во консултантска фирма. Од 1.10.2009 година д-р Зоран Темелков е вработен како помлад асистент на Економскиот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип. Од септември 2011 година работи како помлад асистент на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Од 1.10.2012 година кандидатот е избран во соработник – асистент на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип. На 19.12.2014 година кандидатот е избран за доцент на Факултетот за туризам и бизнис логистика во областа на банкарство и финансии. За време на овој изборен период кандидатот има остварено успешна наставно-образовна и научноистражувачка дејност преку реализирање на предавања и вежби, објавување на научни и стручни трудови, изработка на скрипти и практикуми, учество на проекти и слично.

Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање вонреден професор

1. Доцент од научната област во која се избира (се наведува кога и каде е избран за доцент)

Кандидатот д-р Зоран Темелков за доцент од научна област финансии и банкарство е избран со Одлука бр. 2602—1447/3 од 19.12.2014 година, донесена на 125. седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Рефератот е објавен во Универзитетски билтен на Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, бр. 137 од 1.12.2014 година.

2. Објавени најмалку пет научноистражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Списание	Години на излегување на списанието
1	Temelkov, Zoran and Gulev, Gule	<i><u>Role of crowdfunding platforms in rural tourism development.</u></i>	SocioBrains, International scientific refereed online journal with impact factor (56). pp. 73-79. ISSN 2367-5721	6
2	Temelkov, Zoran	<i><u>Fintech firms opportunity or threat for banks?</u></i>	International Journal of Information, Business and Management, 10 (1). pp. 138-144. ISSN 2076-9202	9
3	Boskov, Tatjana and Temelkov, Zoran and Zezova, Aleksandra	<i><u>Euroisation in the Western Balkans: The Evidence for Macedonian Economy.</u></i>	Mediterranean Journal of Social Sciences-MJSS, 8 (2). pp. 307-316. ISSN 2039-9340(Print) / 2039-2117(Online)	6
4	Magdinceva Sopova, Marija and Angelkova, Tanja and Temelkov, Zoran	<i><u>The impact of small and medium sized enterprises (SMS) in the development of sports tourism in the municipality of Dojran, Republic of Macedonia.</u></i>	Economic Development, Journal of the Institute of Economics - Skopje (3/2016). pp. 354-365. ISSN 1857-7741	19
5	Temelkov, Zoran and Metodijeski, Dejan	<i><u>Can micro financing increase its role in support of accommodation investments of family owned tourist enterprises?</u></i>	International Journal of Information, Business and Management, 8 (4). pp. 47-52. ISSN 2076-9202	9

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

Научната евалуација на научните трудови за целиот период до изборот на кандидат доц. д-р Зоран Темелков е следнава:

I. Трудови

Temelkov, Zoran and Gulev, Gule (2019) *Perspectives of the shadow banking in the global financial architecture - review of the case with China.* SocioBrains, International scientific refereed online journal with impact factor (56). pp. 65-72. ISSN 2367-5721

Temelkov, Zoran and Gulev, Gule (2019) *Role of crowdfunding platforms in rural tourism development.* SocioBrains, International scientific refereed online journal with impact factor (56). pp. 73-79. ISSN 2367-5721

Temelkov, Zoran (2019) *Financial technology companies as a positive disruptor for the hospitality industry*. SocioBrains, International scientific refereed online journal with impact factor (54). pp. 72-77. ISSN 2367-5721

Temelkov, Zoran and Boskov, Tatjana and Zezova, Aleksandra (2018) *Alternative financing sources supporting SMEs growth*. SocioBrains, International scientific refereed online journal with impact factor (52). pp. 230-236. ISSN 2367-5721

Boskov, Tatjana and Kovacevski, Dimitar and **Temelkov, Zoran** (2018) *Financial Crisis and Balkan Perspectives on the EU*. IJIBM International Journal of Information, Business and Management, 10 (3). pp. 97-103. ISSN 2076-9202 (Print)/2218-046X (Online)

Temelkov, Zoran and Gogova Samonikov, Marija (2018) *The need for fintech companies as non-bank financing alternatives for sme in developing economies*. International Journal of Information, Business and Management, 10 (3). pp. 25-33. ISSN 2076-9202

Temelkov, Zoran (2018) *Fintech firms opportunity or threat for banks?* International Journal of Information, Business and Management, 10 (1). pp. 138-144. ISSN 2076-9202

Boskov, Tatjana and **Temelkov, Zoran** and Zezova, Aleksandra (2017) *Euroisation in the Western Balkans: The Evidence for Macedonian Economy*. Mediterranean Journal of Social Sciences-MJSS, 8 (2). pp. 307-316. ISSN 2039-9340(Print) / 2039-2117(Online)

Magdinceva Sopova, Marija and Angelkova, Tanja and **Temelkov, Zoran** (2016) *The impact of small and medium sized enterprises (SMS) in the development of sports tourism in the municipality of Dojran, Republic of Macedonia*. Economic Development, Journal of the Institute of Economics - Skopje (3/2016). pp. 354-365. ISSN 1857-7741

Temelkov, Zoran and Metodijeski, Dejan (2016) *Can micro financing increase its role in support of accommodation investments of family owned tourist enterprises?* International Journal of Information, Business and Management, 8 (4). pp. 47-52. ISSN 2076-9202

Metodijeski, Dejan and **Temelkov, Zoran** and Stankovska, Aleksandra (2016) *Guerrilla marketing – an important tool for managers in tourist sector*. Macedonian International Journal of Marketing, 2 (3). pp. 124-129. ISSN 1857 - 99787

II. Книги

Temelkov, Zoran (2018) *Understanding credit scores and mortgage loans*. Getting acquainted with the basics of bank products . CreateSpace Independent Publishing Platform, United States. ISBN 978-1729741955

Temelkov, Zoran (2017) *Getting acquainted with the basics of bank products*. CreateSpace Independent Publishing Platform, United States. ISBN 978-1981142521

Temelkov, Zoran (2016) *Banks' new competitors*. LAP Lambert Academic Publishing, Germany. ISBN 978-3-659-84595-6

Temelkov, Zoran (2016) *Changes in households financial assets*. LAP Lambert Academic Publishing, Germany. ISBN 978-3-659-82296-4

III. Учество во проекти

Koteski, Cane and Dimitrov, Nikola and Jakovlev, Zlatko and Apostolov, Mico and Atanasovski, Drasko and Magdinceva Sopova, Marija and Temelkov, Zoran and Josheski, Dushko and Miteva Kolevska, Natasa and Serafimova, Mimoza and Namicev, Petar and Mojsov, Kiro (2017) *Можности и перспективи за развој на туризмот во сливот на Црна Река*.

IV. Магистерски и докторски тези

Зоран Темелков (2014) Системи за оданочување на депозити и нивното влијание врз нивото на депозитната база во банкарскиот сектор. *Економски институт, Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје*.

Зоран Темелков (2006) Промените во супервизијата во банкарската индустрија под влијанието на Базел 1 и Базел 2 спогодбата. *Универзитет „Шефилд“ – Солун, Грција*.

V. Учебни помагала

Зоран Темелков (2019) Банкарско работење - скрипта, ISBN 978-608-244-632-5, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Факултет за туризам и бизнис логистика, 2019.

Зоран Темелков (2019) банкарско работење – практикум, ISBN 978-608-244-633-2, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Факултет за туризам и бизнис логистика, 2019.

Мичо Апостолов и **Зоран Темелков** (2014) *Фискален систем, скрипта* ISBN 978-608-244-087-3, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Факултет за туризам и бизнис логистика, 2019.

Мичо Апостолов и **Зоран Темелков** (2014) *Фискален систем - практикум за вежби*. ISBN 978-608-244-088-0, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Факултет за туризам и бизнис логистика, 2019.

Стручни награди и признанија

Certificate of completion with passing grade in Data Science Methodology, an online course on Cognitive Class, an IBM Initiative, receive on May 25, 2019.

Certificate of completion with passing grade in data Science Hands-On with Open Source Tools, an online course on Cognitive Class, an IBM Initiative, receive on May 24, 2019.

Certificate of completion with passing grade in Introduction to Data Science, an online course on Cognitive Class, an IBM Initiative, receive on May 24, 2019.

Лиценца за вештачење од областа на материјално, финансиско и сметководствено работење со број 08-2268/2, издадена на 6.7.2016 година.

Сертификат за положени испити за раководител на туристичка агенција со број 571/2015 издаден на 17.8.2015 година.

Согласно со потребите за овој Реферат следува конкретна евалуација на трудовите во периодот од 2014 до 2019 година.

Евалуација на труд број 1: **„Perspectives of the shadow banking in the global financial architecture - review of the case with China“**

Последната финансиска криза го популаризираше концептот на банкарство во сенка. Како една од причините за појава на последната криза се наведува токму постоењето на паралелен финансиски систем кој функционира надвор од формалните финансиски пазари и кој не подлежи на законската регулатива за финансиските институции. Во трудот се претставени ефектите кои може да се појават како резултат на постоењето на финансиски институции кои нудат финансиски производи и услуги, меѓутоа истите не функционираат во рамките на законската регулатива. Поради недостатокот на формална контрола и надзор над работење на ваквите институции системот на банкарство во сенка може да претставува закана за финансиските пазари и целокупната економија.

Меѓутоа, и покрај тоа што банкарството во сенка е критикувано поради ризикот кој го создава, во трудот се претставени и можните придобивки кои произлегуваат од овој систем. Се напоменува дека финансиските производи и услуги кои ги нуди системот на банкарство во сенка се барани од страна на физички и правни лица кои немаат пристап до соодветни производи и услуги во традиционалниот финансиски систем. Банкарството во сенка овозможува пристап до финансиски средства за овие субјекти и на тој начин ја задоволува побарувачката за кредити во економијата. И покрај постоењето на потенцијална опасност, може да се заклучи дека банкарството во сенка може да има позитивно влијание за економскиот раст и развој.

Евалуација на труд број 2: **„Role of crowdfunding platforms in rural tourism development“**

Остварувањето на целите за економски раст и развој наметнува потреба од дефинирање и имплементирање на соодветни стратегии и фокусирање на индустрии кои имаат стратешка важност. Важноста на туризмот како индустрија преку која може да се постигне позитивен ефект врз економскиот развој постојано се зголемува. Земајќи ги предвид придобивките од туризмот, истиот започнува да се користи како дел од стратегијата за развој на руралните области. Па така, сè започнува со развој на руралниот туризам. Притоа, развојот на руралниот туризам е проследен со одредени пречи кои го ограничуваат развојот на оваа форма на туризам. Една од тие пречи е ограничениот пристап до финансиски средства кои се потребни за инвестирање во туризмот во руралните области.

Во трудот се објаснува начинот на којшто субјектите во руралните области би можеле да имаат пристап до потребните финансиски средства преку новите финансиски технологии односно финтек компании. Во трудот се објаснува улогата на краудфундинг платформите коишто се здобиваат со сè поголема популарност помеѓу субјекти кои имаат потреба од финансиски средства. Зголемената популарност на овие алтернативни извори за финансирање е резултат на бројните придобивки коишто ги нудат за барателите на финансиски средства како и за инвеститорите. Овие придобивки може да бидат финансиски и нефинансиски. Една придобивка од краудфундинг платформите е можноста за прибирање на средства со пониски трошоци, бидејќи се елиминира потребата за финансиски посредници. Исто така, краудфундинг платформите може да донесат придобивки и во промовирањето на руралниот туризам. Нудејќи бројни придобивки за локалното население, локалните претприемачи, како и општините и локалната самоуправа, краудфундинг платформите треба да бидат составен дел од стратегиите за развој на руралниот туризам.

Евалуација на труд број 3: „**Financial technology companies as a positive disruptor for the hospitality industry**“

За да се постигне економски раст и развој треба да се елиминираат факторите кои имаат негативно влијание и да се даде поттик на индустрии кои може позитивно да влијаат на економскиот развој. Угостителската индустрија е една од индустриите кои имаат можност да придонесат кон целите за економски раст и развој доколку постојат услови за непречен развој на индустријата. Еден од најважните фактори кој може да има негативно влијание врз развојот на угостителската индустрија произлегува од специфичноста на индустријата. Субјектите кои се дел од оваа индустрија имаат потреба од високо ниво на капитал во почетниот период на работење. Притоа, пристапот до финансиски средства може да биде ограничен или трошокот за капиталот да биде превисок доколку финансирањето се реализира преку традиционалните канали односно извори на финансирање.

Проблемот со органичен пристап до финансиски ресурси или пристап до финансиски ресурси со низок трошок на капитал може да се реши доколку субјектите ги земат предвид алтернативните извори за финансирање. Технолошките иновации создале можност за развој на таканаречени финтек компании кои ја користат технологијата за понуда на финансиски производи и услуги. Придобивките од користењето на финтек компаниите како алтернативни извори за финансирање се прикажани и преку успешно финансирање на различни проекти за изградба или реновирање на угостителски објекти.

Евалуација на труд број 4: „**Alternative financing sources supporting SMEs growth**“

Малите и средни претпријатија се двигател на економијата и нејзиниот раст и развој. Доста често се посочува дека малите и средни претпријатија овозможуваат креирање на голем број на работни места и придонесуваат кон подобрување на животниот стандард. Меѓутоа, овие претпријатија се соочуваат со одредени пречки кои влијаат негативно врз работењето и секојдневните активности. Поради важност на овој сектор креаторите на политики се фокусирани кон елиминирање или намалување на пречките кои може да имаат негативно влијание врз развојот на малите и средни претпријатија. Една од бариерите кои го ограничуваат растот и развојот на овој сектор е ограничениот пристап до финансиски ресурси. МСП имаат потреба од финансиски ресурси во почетните стадиуми од својот развој и понатаму имаат потреба од средства за реализирање на инвестициски активности и проширување.

Појавата на последната финансиска криза ја направи политиката за кредитирање кон овој сектор ригидна. Ова би значело дека традиционалните извори за финансирање (на пример банките) воведуваат строги критериуми за финансирање со што се намалува пристапот до финансиски средства. Последната финансиска криза го ограничи пристапот до финансиски средства од традиционалните извори, меѓутоа истовремено создале можност за појава на нови извори за финансирање.

Новите извори за финансирање или алтернативните извори за финансирање нудат широк спектар на финансиски производи и услуги преку искористување на технолошките иновации. Овие алтернативни извори за финансирање овозможуваат различни начини преку

кои претпријатијата би можеле да соберат доволно средства за финансирање на своите инвестициски активности или секојдневни активности. На пример, претпријатието може да собере доволно капитал преку продавање на удел односно сопственост (акции), преку позајмување на средства од инвеститори, преку прибирање на донации итн. Придобивките кои произлегуваат од алтернативните извори за финансирање се: кредити со ниски трошоци, пониски трансакциски трошоци, пократок процес на апликација и одобрување, како и бројни други придобивки.

Евалуација на труд број 5: „**Financial Crisis and Balkan Perspectives on the EU**“

Појавата на финансиската криза е последица од макорекономски дисбаланси и структурна слабост на финансискиот пазар од аспект на релаксирана монетарна политика која се спроведуваше. Несоодветното ниво на ликвидност, раст на цените на недвижнината и растот на финансиските иновации и глобализацијата во услови на неадекватан законска регулатива исто така имаа свој придонес кон настанување на последната финансиска криза. Независно од последиците, со одреден степен на задоцнување, финансиската криза не ги изостави ниту земјите во развој и земјите на Балканот. Трудот ги прикажува последиците кои се појавиле на Балканот, како и можни чекори за справување со криза во иднина.

Се посочува на тоа дека избегнувањето на ваква криза во иднина би значело дека банкарскиот сектор треба ја ограничи својата изложеност на различни ризици со кои се соочува во своето работење. Дополнително се потенцира дека банките треба да бидат свесни дека во иднина можните загуби кои би произлегле од финансиска криза би биле покриени од банките. Во рамките на трудот се дава осврт и на други активности и чекори коишто би требало да се преземат со цел намалување на можноста за појава на криза, како и намалување на негативните последици кои би се појавиле со појавата на некоја нова криза.

Евалуација на труд број 6: „**The need for fintech companies as non-bank financing alternatives for SME in developing economies**“

И покрај тоа што секторот на мали и средни претпријатија има посебна важност во економскиот раст и развој, истиот се соочува со бројни пречки. Пречките со кои се соочува овој сектор се посебно евидентни во земјите во развој и земјите во транзиција, каде што постои делумно развиена инфраструктура за поддршка и развој на малите и средни претпријатија. Недоволно развиена инфраструктура и пречките со кои се соочува овој сектор доведува до ограничување на можност за создавање на нови претпријатија и раст и развој на постоечките претпријатија. Ограничен пристап до финансиски ресурси е фактор кој често се наведува како една од поважните пречки со кои се соочува секторот на МСП во земјите во развој. Претпријатијата треба да ги реализираат своите активности во опкружување во кое се заострени критериуми со кои банките оценуваат дали да одобрат финансирање (кредит) на некое претпријатие или не. Строгите критериуми кои ги имаат имплементирани банките се директна последица од промените во законските регулативи, со што банките се стремат да ја ограничат својата изложеност кон ризични сектори како што е секторот на МСП.

Намалувањето на нивото на кредитирање на МСП од страна на банките и други традиционални канали за финансирање создало поволни улсови за развој на алтернативни извори на финансирање односно кредитирање. Алтернативните модели за финансирање ги користат придобивките од технолошките иновации преку нивно инкорпорирање во процесот на анализа и одобрување на кредити на секторот на МСП. Со појавата на алтернативните извори за финансирање, МСП имаат на располагање бројни инструменти преку кои може да добијат пристап до соодветно ниво на финансиски средства. Треба да се напомене дека кога се зборува за алтернативните извори за финансирање може да постои ограничена достапност на овие извори во некои земји во развој. И покрај тоа што овие извори нудат бројни придобивки за МСП и економијата во целост, сепак постои задоцнување во креирањето и имплементирање на новите финтек компании. Ова би значело дека во некои земји во развој малите и средни претпријатија продолжуваат да бидат високо зависни од традиционалните извори на финансирање како што е банкарскиот сектор.

Евалуација на труд број 7: **„Fintech firms opportunity or threat for banks?“**

Поради ограничената конкуренција за одредени финансиски производи и услуги банките станаа пасивни играчи на финансиските пазари. Меѓутоа, последните неколку години се карактеризираат со зголемен степен на нарушување на позицијата на традиционалните финансиски институции. Нарущувањето на позицијата на банките и другите финансиски институции се појавува како резултат на дигиталната револуција која се појавува во понудата на финансиски производи и услуги. Ефектите од развојот и дигитализацијата на финансиските производи и услуги најмногу се чувствуваат во банкарскиот сектор поради појавата на нови играчи. Технолошкиот развој ги намалува бариерите за влез на финансиските пазари и влез во индустриите за понудата на финансиски производи и услуги.

Денес банките се соочуваат со нов вид на конкуренција која ги инкорпорира технолошките иновации во своето работење. Новата конкуренција претставува потенцијална опасност за банките бидејќи поради користењето на технологијата се позиционираат како компании кои се целосно фокусирани на клиентот. Овие финтек компании постигнуваат висок степен на ефикасност во своето работење бидејќи имаат можност да реализираат активности со пониско ниво на трошоци. Поради пониските трошоци, финтек компаниите имаат можност да понудат подобри услови за финансирање на кредитобарателите како и подобри услови на инвеститорите.

Ова се некои од наведените причини во рамките на овој труд преку кои се посочува на тоа дека новите финтек компании може да станат сериозна закана за традиционалните банки. Исто така, се посочува дека банките имаат можност оваа закана да ја претворат во нова можност преку воспоставување на некоја форма на соработка помеѓу банките и финтек компаниите. Со дефинирање на соработка може да се постигне синергетски ефект. Дали финтек компаниите би биле закана или можност за банките зависи од банките и степенот на проактивност кој постои во нивното работење.

Евалуација на труд број 8: **„Euroisation in the Western Balkans: The Evidence for Macedonian Economy“**

Економската несигурност, како и негативното искуство во минатото во земјите во развој предизвикува намалена желба за чување на заштеди во домашната валута или за реализирање на трансакции во домашната валута. Па така, евроизацијата е проблем кој се појавува во земјите во транзиција во Европа, посебно во земјите кои имаат воспоставено фиксен девизен курс. Присуството и важноста на странските валути посебно доаѓаат до израз во земјите од Западен Балкан. Во таа насока, трудот ги прикажува причините поради кои постои висок степен на евроизација во Македонија. Како една од поважните причини за степенот на евроизација се посочува искуството со пропаѓањето на одредени банки и штедилници во минатото, надворешните и внатрешните економски шокови, негативното искуство од инфлација, како и трансферите од странство (дознаки) кои се реализираат во странска валута. Процесот на намалување на степенот на евроизација е релативно тежок поради некои од претходно набројаните фактори. Меѓутоа, од друга страна, се посочува и дека аспирациите за приближување и влез во Европската Унија исто така имаат влијание врз степенот на евроизација.

Во таа насока, стратегијата за намалување на степенот на евроизација треба да инкорпорира неколку аспекти. Намалување на степенот на евроизација може да се спроведе преку прудисијални политики, одржување на макроекономска стабилност и развој на домашниот финансиски пазар.

Евалуација на труд број 9: **„The impact of small and medium sized enterprises (SMS) in the development of sports tourism in the municipality of Dojran, Republic of Macedonia“**

Истражувањето спроведено како дел од овој труд посочува на тоа дека развојот на спортскиот туризам зависи од придонесот и влијанието на малите и средни претпријатија кои ја создаваат понудата во овој сектор. Трудот има за цел да ја дефинира поврзаноста помеѓу спортот и туризмот како социо-економски феномен и влијанието на малите и средни претпријатија во задоволување на потребите на туристите. Може да се каже дека

претпријатијата имаат значајна улога во развојот на спортскиот туризам како алтернативна форма на туризам. Притоа, претпријатијата треба да се насочат кон креирање на соодветни капацитети и понуда на производи преку кои би се зголемил бројот на туристи во Општина Дојран.

Развојот на спортскиот туризам би бил проследен со значителни придобивки за локалниот и регионалниот економски раст и развој, како и подобрување на животниот стандард на локалното население. Исто така, се посочува дека и развојот на алтернативните форми на туризмот, како што е спортскиот туризам, може да придонесе кон општиот развој на туризмот во регионот со што би се подобрила економската состојба.

Евалуација на труд број 10: „**Can micro financing increase its role in support of accommodation investments of family owned tourist enterprises?**“

Микрофинансирањето се покажало како успешен концепт во помагање и подобрување на животниот стандард во сиромашните региони. Финансиските производи кои се нудат преку концептот на микрофинансирање покажале висок степен на успех за поддршка на претприемачките активности со што придонеле кон локален и регионален економски раст. Поради високиот степен на успех за обезбедување на соодветен капитал за претприемачите, целта на овој труд е да ја претстави можноста на овој концепт да го поддржи развојот на фамилијарните туристички претпријатија. Овие претпријатија се соочуваат со голем број на пречки кои го ограничуваат нивниот раст и развој. Загубени приходи и низок степен на продуктивност се само некои од негативностите кои произлегуваат како последица од долгиот период кој е потребен за целосна изградба и искористеност на капацитетите за сместување. Се посочува дека во некои земји, поради ограничениот капитал, сопствениците ги прошируваат своите сместувачки капацитети во повеќе фази. Притоа започнуваат со изградба на еден дел од капацитетите (едно ниво), по неколку сезони го градат наредното ниво сè до планираната големина на капацитетите. Проширувањето на капацитетот може да е период од неколку години додека да се собере доволното ниво на капитал. Поради ова, сопственикот не може да постигне економија од обем преку целосна изградба и понуда на сместувачките капацитети.

Концептот на микрофинансирање може да овозможи соодветно ниво на капитал за инвестирање за сопствениците на фамилијарни сместувачки капацитети. На овој начин сопствениците би имале можност да го зголемат нивото на приходи и да имаат висок степен на ефикасност во своето работење. Меѓутоа, едно од ограничувањата на микрофинансирањето е тоа што производите на овој концепт треба да се приспособат кон потребите за финансирање на туристичките претпријатија. Се посочува дека производите треба да се приспособат од аспект на период на отплата на кредитите, максималната висина на одобрен кредит, како и начинот на гарантирање.

Евалуација на труд број 11: „**Guerrilla marketing – an important tool for managers in tourist sector**“

Овој труд ги претставува можностите кои произлегуваат од примената на герила маркетингот во работењето на менаџерите во туристичкиот сектор. Во трудот се претставени и примери за успешно имплементирање на овој вид на маркетинг во угостителскиот сектор и секторот туризам, со што се потврдува валидноста на герила маркетингот. Исто така, се посочува на тоа дека овој вид на маркетинг е од посебна важност за менаџери кои се соочуваат со ограничени финансиски ресурси односно ограничен буџет за промовирање на своите капацитети.

За да се постигне успех преку герила маркетингот и покрај постоење на ограничен буџет, потребно е неговото имплементирање да се реализира со ентузијазам, добро планирање и креативни идеи. Од примерите кои се претставени во овој труд може да се заклучи дека висината на буџетот секогаш не е пресудна за постоење на успешна маркетинг кампања. Во денешно време, креативна маркетинг кампања со ограничен буџет може да има многу поголемо позитивно влијание врз работењето на менаџерите.

Може да се заклучи дека менаџерите треба да се насочат кон изнаоѓање на нови и креативни решенија за промовирање на своите активности, наместо да бидат пасивни и целосно да бидат фокусирани на традиционалните маркетинг методи.

Евалуација на труд број 18: „Скрипта по Фискален систем“

Скриптата по Фискален систем е наменета за потребите на студентите на Факултетот за туризам и бизнис логистика за подготвување на испитот по предметот Фискален систем. Содржината на скриптата ја опфаќа потребната материја за предавањата по предметот Фискален систем, според Наставната програма на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Скриптата можат да ја користат и студенти на останатите факултети каде што се изучува предметот Фискален систем, но и останатите стручни кадри кои ја проучуваат оваа проблематика.

Евалуација на труд број 19: „Практикум по Фискален систем“

Практикумот по Фискален систем е наменет за потребите на студентите на Факултетот за туризам и бизнис логистика за изготвување на вежбите и подготвување на испитот по предметот Фискален систем. Содржината на практикумот ја опфаќа потребната материја за вежбите по предметот Фискален систем, според наставната програма на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Практикумот е изготвен со цел да се унапреди наставата по предметот Фискален систем и да се подобри квалитетот на знаењето на студентите.

Врз основа на приложената документација, Комисијата констатира дека на распишаниот Конкурс за избор на наставник во сите звања за наставно-научната област финансии и банкарство на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип се пријави кандидатот доц. д-р Зоран Темелков.

Приложената документација е во согласност со документацијата која се бараше во Конкурсот, со што кандидатот ги исполнува потребните услови за избор на наставник во сите звања согласно со Правилникот за критериуми и постапки за избор на наставно-научни, научни и наставни звања. Врз основа на приложената документација за стручната, научната и наставната активност, Комисијата констатира дека кандидатот д-р Зоран Темелков е искусен и квалитетен наставно-научен кадар, кој преку долгогодишен ангажман во наставно-педагошката дејност и активна научноистражувачка работа со публикации од областа, демонстрира исклучително знаење и умеење во областа на финансиите и банкарството.

Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност

Кандидатот доц. д-р Зоран Темелков покрај во наставно-педагошката и научноистражувачката дејност на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип има и низа активности во стручно-апликативната и организациско-развојната дејност. Во областа на кандидатот се вбројуваат и трудови во научно-стручно популарно списание, членство во комисији за упис на студенти на прв и втор циклус на студии на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Кандидатот исто така има објавено и книги и учебни помагала, учествува во проекти, учесник е во изработка на елаборати за прв и втор циклус на студии на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Исто така, кандидатот е и раководител на Катедра за бизнис администрација и е член во комисији и органи со кои се реализира активноста на Факултетот за туризам и бизнис логистика.

Кандидатот покажува и техничко унапредување преку стекнување на лиценца за вештачење од областа на материјално, финансиско и сметководствено работење. Исто така, доц. д-р Зоран Темелков покажува желба за техничко унапредување и проширување на своите вештини и знаење преку стекнување на сертификати за завршување и положување во областа на обработка на податоци (Data science) која се актуелизираше во последните неколку години.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Во согласност со Законот за високо образование и Правилникот за единствените критериуми за избор во наставни, наставно-научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, како и по деталното разгледување на комплетно доставената документација пропишана по Конкурсот од 28.5.2019 година во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“, Рецензентската комисија констатира дека кандидатот доц. д-р Зоран Темелков ги исполнува условите за избор во наставно-научно звање вонреден професор.

Врз основа на наставно-образовната, научноистражувачката, стручно-апликативната и севкупна активност, Комисијата го верификува научниот и стручен развој на кандидатот доц. д-р Зоран Темелков преку вкупно 202 поени (НО 30 + НИ 126 + САОР 46).

Според изнесеното, Комисијата има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, кандидатот доц. д-р Зоран Темелков да биде избран во звање вонреден професор во научната област финансии и банкарство.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Оливера Трајковска-Ѓоргиева, вонреден професор, претседател, с.р.

Д-р Ристо Фотов, редовен професор, член, с.р.

Д-р Весна Георгиева-Свртинов, вонреден професор, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
4.	Избор во звање доцент	1	30			30
	ВКУПНО					30
Р. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
1.	Монографија или научна книга (труд со реден број 12, 13, 14,)			3	15	45
4.	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор труд со реден број 1, 2,3, 4, 6, 7, 10; втор автор труд со реден број 8, 11; трет автор труд со реден број 5,9)			7 2 2	9 6 3	63 12 6
	ВКУПНО					126
Р. бр.	Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
4	Стручна монографија (труд со реден број 15)			1	10	10
13.	Учесник во научен проект	1	5			5
17.	Елаборати – за прв и втор циклус студии на Факултет за туризам и бизнис логистика	2	2			4
26.	Раководител на Катедра за бизнис администрација - Одлука бр. 2102-286/14 од 20.5.2015	1	3			3
28.	Член на факултетски орган комисија (за одбрани на дипломски трудови, за одбрани на магистерски трудови, 26.1.2016 г., член на Комисија за избор на ректор, член на Деканска управа, член на Уписна комисија за прв и втор циклус 2015 год., 2016 год., 2017 год., 2018 год.	12	2			24
	ВКУПНО					46
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					202